

Nyheter

Förintelsens minnesdag

Under sitt arbete har Daniel Leviathan förväntats över hur blomstrande den judiska kulturen var i Europa fram till andra världskriget. "Det har varit fruktansvärt smärtsamt att ta in att allt är utrotat. Den europeiska judendomen är en spillra av vad den en gång var", säger han. Bild: Karl Gabor

Han hittar livshistorier bland bortglömda gravar

De räddades undan Förintelsen – men i Sverige avled de snart av sina sjukdomar och skador. Arkeologen Daniel Leviathan vill ge upprättelse åt de judar som vilat under enkla gravstenar runt om i landet. Ett arbete som han nu prisas för.
– Det har varit viktigt att lyfta deras riktiga liv – inte bara vidrigheterna under Förintelsen, säger han.

Regina Bachner var 14 år gammal när andra världskriget bröt ut. Sex år senare begravdes hon på Norra judiska begravningsplatsen i Solna, som den sista medlemmen i sin familj.

Däremellan hade hon sett sitt liv förstöras helt och totalt. Hon deporterades från uppväxtens Berlin till ett judiskt ghetto i föräldrarnas hemland Polen. Sedan hamnade hon i koncentrationslägret Bergen-Belsen i norra Tyskland.

Mot alla odds överlevde hon dock krigsslutet och fick, tillsammans med över 9 000 överlevande, sommarens 1945 plats på ett av de fem svenska fartyg som kom att kallas "Vita båtarna". Tanken var att de skulle hämta svårt sjuka flyktingar, ge dem vård i Sverige – och sedan låta dem återvända hem. Så blev det dock inte för de allra

”
Som arkeolog är jag van att foga ihop sådant till berättelser. Det här handlar om att på något sätt ge upprättelse till familjer som ingen minns.

flesta. Många stannade kvar i Sverige, andra emigrerade till USA eller Israel medan vissa, som Regina Bachner, snart avled av sjukdomar, undernäring eller skador.
– Hon dör 20 år gammal i mars 1946 efter åtta månader i Sverige. Det var sviterna av tuberkulos som var det svåra för många, säger Daniel Leviathan.

Han är arkeolog, forskare och doktorand och har under det se-

Fakta: Motivering

Micael Binfeldts stiftelse till minne av Förintelsens motivering för årets stipendiat:
• "2021 års stipendium tilldelas Daniel Leviathan. Daniel har med noggrann och respektfull forskning möjliggjort skapandet av en digital minnesplats över de Förintelseöverlevande som kom till Sverige men vars liv inte gick att rädda och som ligger begravda på Norra judiska begravningsplatsen. Projektet ökar kunskapen om en bortglömd del av svensk historia och öppnar dörren till de begravdas liv. På så vis får vi möjlighet att för lång tid framöver minnas dem och deras familjer. Inte enbart såsom offer för Förintelsen, utan för de liv de levde."

naste året spenderat mycket tid vid Regina Bachners, och ytterligare 65 närliggande gravar i Solna. De avlidna delar alla samma slutliga öde – de räddades undan Förintelsen, men avled väl på säker mark.

Genom att söka i arkiv och databaser har Daniel Leviathan sökt reda på vilka livshistorier som döljs bakom de enkla, och ofta felstavad, gravstenarna.

– Det finns en väldig mångfald i ödena och berättelserna. Den enda gemensamma nämnaren är att de är judar som har förföljts för att de är judar. De kommer från olika platser – Tjeckoslovakien, Ungern, Polen – en del från byar, andra från städer, säger Daniel Leviathan och berättar om sitt detektivarbete:

– Jag hittar små kommentarer i utlämningsdossier och små spår i inresepass. Som arkeolog är jag van att foga ihop sådant till berättelser. Många personer är också de sista ur sina släkter som överlever. Det här handlar om att på något sätt ge upprättelse till familjer som ingen minns. Det har varit viktigt att lyfta deras riktiga liv – inte bara vidrigheterna under Förintelsen.

Nu uppmärksammas hans arbete. Under Förintelsens minnesdag kommer han att ta emot Micael Binfeldts stiftelses stipendium till minne av Förintelsen – en summa på 500 000 kronor.

– Jag är så hedrad. Det känns fantastiskt. Framförallt då stipendiet innebär att jag verkligen kan bygga upp en digital plattform och sprida kunskapen vidare och tillgängliggöra detta för alla.

Stefan Bjarnefors
stefan.bjarnefors@gp.se

Brott

Man anhölls efter hot med motorsåg

En man kom in på en bar i Kungsbacka på måndagskvällen och hotade flera personer med en motorsåg i full gång.

– Det bröt ut panik bland gästerna som tvingades fly ut bakvägen, säger Stefan Gustafsson, presstalesperson vid polisen.

Sent under kvällen hämtades en misstänkt gärningsman in till förhör och anhölls senare.

På måndagskvällen ska en man ha rusat in på en bar i centrala Kungsbacka med en motorsåg som var i full gång. Vittnesuppgifter till polisen gick dock något isär – vissa menade att det kan ha varit en lövblås som mannen höll i. Majoriteten av gästerna uppger dock övertygat att det var en igångsatt motorsåg som mannen som klev in och hotade personer med.

– Allt talar för att det var en motorsåg. Det är det vi arbetar efter, säger Stefan Gustafsson vid polisen.

Senare tog polisen just en motorsåg i beslag. Händelsen skapade skräck bland gästerna som i panik flydde ut från baren via en bakdörr. Det är oklart om hotet riktades mot någon speciell person.

– Så har man inte uppfattat det, utan hotades riktades mot alla i lokalen vilket skapade stor rädsla, säger Stefan Gustafsson.

Efter dramat ska motorsågsmanen ha försvunnit i en bil. Enligt uppgifter till polisen ska en person ha väntat i bilen. Polisen har i sin spaning fått fram uppgifter om en möjlig gärningsman, uppgifter som gjorde att man under kvällen sökte i viss riktning.

– De är min uppfattning att vi kommer att gripa den misstänkte och vi ska göra det så fort som möjligt så att han inte hinner ställa till med något mer, säger Stefan Gustafsson.

Händelsen rubriceras som hot mot grupp. Ingen ska enligt polisen ha skadats fysiskt vid händelsen. Under tisdagsmorgonen meddelade polisen att en man i 40-årsåldern hämtats in till förhör. Vad som ligger bakom mannens agerande är fortfarande oklart. Polisen har även tagit en motorsåg i beslag, berättar polisens presstalesperson Adlersson på tisdagsmorgonen.

– Han hördes kort under natten och anhölls av åklagare som nu tagit över, säger han.

Det här skedet är mannen misstänkt för olaga hot mot grupp.

Magnus Vasell

magnus.vasell@gp.se

Anna Ekström

anna.ekstrom@gp.se

Händelsen inträffade på måndagskvällen. Bild: Johan Nilsson